

Årsmelding for 1992 Fylkeslandbrukskontoret i Hedmark Skogbruksetaten

Bemanning ved Fylkeslandbrukskontoret, Skogbruksetaten

Fylkesskogsjef: Truls Gram
Fylkesskogmester: Gunleik Kaafjeld (off. plan.-forvaltning)
Fylkesskogmester: Ingvald Pedersen (tekniske fagområder)
Fylkesskogmester: Olav Kaveldiget – permisjon (biologiske fagområder)
Tore Holaker – vikar (biologiske fagområder)
Fylkesskogmester: Erik Haugen (lovforvalt. næringsutvikl.)
Konsulent: Turid Bekk
Konsulent: Jens Dølgaard
Førstesekretær: Arve Sæther
Førstefullmektig: Knut Grindalen (tilsatt 01.05.92)
Konsulent: Roar Kjær
Skogkonsulent: Magne Eggen (ansatt i Hedm. Fylkeskommune)
Fagkonsulent: Per Ove Væråmoen
Fagassistent: Harald Svevad
Fagassistent: Terje Midthun
Fagassistent: Terje Uthushagen
Avdelingsingeniør: Dagfinn Olsen (kontorsted: Kongsvinger)
Fagassistent: Magnus Trøan (kontorsted: Tynset)

Forvaltningsoppgaver

Lovforvaltning

Saksmengden av jord-, konsesjon- og skoglovsaker har vært noenlunde stabil de siste åra. Fylkeslandbruksstyret har behandlet 651 saker inneværende år og av disse har skogbruksetaten forberedt 210 (32%). Av de vel 560 saker som er avgjort ved delegasjon til etatsjefene fra fylkeslandbruksstyret har skogbruksetaten behandlet 251 (45%). Ordningen med tilskudd til etablering av skog på jordbruksareal ute av drift trådte i kraft i år og har medført en ikke ubetydelig arbeidsinnsats for å skape gode forvaltningsrutiner. Fylkeslandbruksstyret behandlet 60 enkeltsøknader i tilknytning til denne ordningen og ga samtykke til omdisponering av 1.200 daa.

Etaten har nedlagt et betydelig arbeid i behandlingen av forslag til kommuneplaner og reguleringsplaner.

Næringsutvikling

Fylkeslandbrukskontoret og fylkeskommunens næringsavdeling har samarbeidet om forvaltningen av BU-fondet.

I 1992 hadde Hedmark 16 mill. kroner til disposisjon og det ble innvilget tilskudd på tilsammen vel 10 mill. kroner.

Skogbruksetaten har behandlet 15 saker i tilknytning til skog/utmark og gitt tilsagn om snaut kr 600.000,- i tilskudd.ling for ansatte ved landbrukskontoret.

Personalia

Sluttet

Førstekonsulent Sigbjørn Sætre sluttet pr. 30.04.92, etter 26 år ved Skogbruksetaten i Elverum.

Førstefullmektig Kåre Klanderud sluttet 30.04.92, - pensjonert etter eget ønske i en alder av 65 år.

Skogbrukssjef Frode Hjorth sluttet 31.08.92 etter eget ønske, og har begynt i ny stilling ved Borregaard Skoger.

Skogbrukssjef Vidar Svartliuaunet sluttet 31.08.92, - pensjonert etter eget ønske i en alder av 65 år.

Fagkonsulent Sverre Rønningen sluttet 31.12.92, - pensjonert etter eget ønske i en alder av 65 år.

Førstekonsulent Viggo Undseth døde 27.09.92, i en alder av 65 år.

Tilsatt

Fagkonsulent Harald J. Aandstad, er tilsatt som vikar for Dag Raaberg i Åsnes fra 01.09.92 til 31.12.93. Aandstad er skogtekniker fra Evenstad, og har tidligere drevet som vegkonsulent med bl.a. oppdrag for skogbruksetaten i Våler.

Fagkonsulent Lars Sæhlie, er tilsatt pr. 01.05.92 ved Skogbruksetaten i Elverum. Sæhlie er utmarkstekniker fra Evenstad og landbrukstekniker fra Blæstad. Tidligere jobbet han som utmarksplanlegger i Glommen Skogeierforening, Elverum.

Førstefullmektig Knut Grindalen er tilsatt pr. 01.05.92 ved Fylkeslandbrukskontoret i Hedmark, Elverum. Grindalen er trelasttekniker, ADB-kandidat og DH-kandidat med økonomi for skogbaserte næringer. Har tidligere vært egen arbeidsgiver innenfor sagbruk og trelast.

Midlertidig tilsetning

Herredsskogmester i Stor-Elvdal, Thorer Ruud, er midlertidig tilsatt som førstekonsulent i Skogbruksetaten i Hedmark fra 01.04.92 til 01.04.95. Ruud arbeider med prosjektet «Næringsutvikling i Østerdalen».

Engasjert

Fagkonsulent Bengt Lie er tilsatt ved Skogbruksetaten i Våler fra 02.06.92 inntil videre. Han er skogtekniker.

Avvirkning

Avvirkningen i 1992 var 2,26 mill. m³. Verdien var på 790 mill. kroner, og dette er en nedgang på 8,6% sammenlignet med 1991. Andelen av skurtømmer var noe høyere i 1992 enn året før, 59%. Denne økningen skyldes kvotereguleringen og de lavere massevirkeprisene.

Avvirkningsstatistikk

(Avvirkningen de siste 5 år)

1992	m ³	2,26 mill.
1991	m ³	2,29 "
1990	m ³	2,76 "
1989	m ³	2,73 "
1988	m ³	2,78 "

Skogavgiftsregnskapet / tilskuddsforvaltningen

Det har vært store tekniske endringer for skogavgiftsregnskapet. 92-regnskapet er ført på nytt EDB-program og nye datamaskiner. Hedmark benytter nå samme system som de øvrige fylkene. Nytt er det også at regnskapet er et delsystem av landbruksregisteret for fylket. Dette innebærer bl.a. at personopplysninger ajourføres et sted, automatiske oppdateringsrutiner henter data fra tingslysning og folkeregister.

Det har vært noe mindre bilagsbehandling i 1992, 34.800 mot 40.000 året før. Regnskapet inneholder 12.250 konti. Av disse var det bevegelse på 7.300 stk.

Tilskudd på skogkultur / ungskogpleie beregnes og godskrives i skogavgiftsregnskapet. Tilskudd for skogbruksplaner og skogbilveger blir også godskrevet de enkelte skogavgiftskonti, men beregnet i andre systemer.

Tilskuddet for 1992 fordeler seg slik:

Skogkultur/Grøtting	5.54 mill.
Skogbruksplaner	3.50 mill.
Veier	7.99 mill.

Kurs

Aktivt skogbruk

Flere av etatens medarbeidere har som vanlig tatt aktivt del i både organisering og gjennomføring av de fleste kurs som har vært gjennomført i Hedmark i 1992.

Aktivt Skogbrukskursene er fortsatt populære sjøl om det er 10 % reduksjon i kursvolumet fra foregående år. Det er gjennomført omtrent 60 kurs med tilsammen 300 deltagere.

Skogbruksplankurs

Etatens medarbeidere har ansvaret for organiseringen og gjennomføringen av kursopplegget i tilknytning til områdetakstene.

I 1992 ble det holdt 22 kurs med tilsammen 142 deltagere.

Arbeidslederkurs

I 1991 ble det bestemt at opplegget skulle gjennomføres med regionvise samlinger for tidligere deltagere. Dette ble videreført i år og tilsammen 50 personer deltok i samlingene på Kongsvinger, Elverum og Koppang. Kurset gikk over to dager i hver region og med hovedvekt på ungskogpleie og tynning. Hovedforelesere var fylkesskogmester Tore Holaker og skogsjef Trygve Øvergård. Fra Aktivt Skogbruk deltok instruktørene Henry Nordhagen, Knut Bogsvæn og Tore Negård.

Arbeider i primærproduksjonen.

Skogkultur og skogreisning

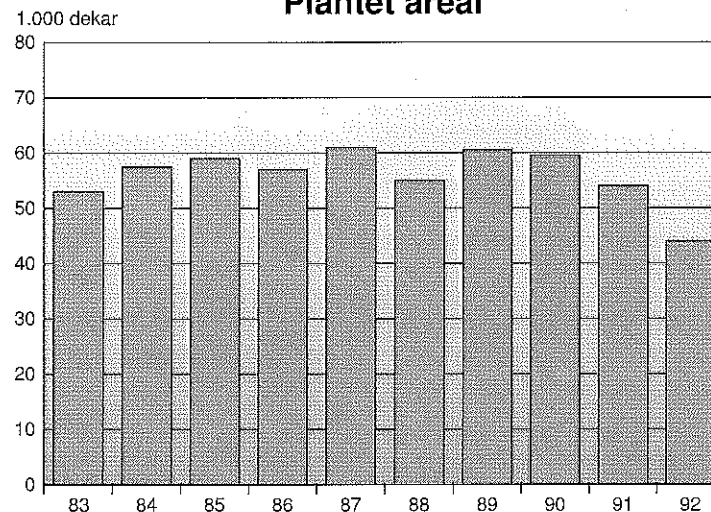
Det ble satt ut 8,3 millioner planter på 43.000 dekar i Hedmarksskogene i 1992. Det er en nedgang på 2,2 millioner planter, eller 21%, fra 1991. Nedgangen for året er svært stor, og sett sammen med nedgangen i 1991 på 1 million planter, indikeres en uheldig utvikling.

Suppleringsplantingen utgjorde rundt 465.000 planter som er tilnærmet det samme som året før.

Det ble i gjennomsnitt satt ut 190 planter pr. dekar på nyplantingene i 1992.

Det er viktig å komme bort fra den grove skjematismen i plantearbeidet og i større grad nyansere planteantallet pr dekar etter bonitet - stedstilpasning - . På samme måte må foryngelsesmetodene stedstilpasses, men det forutsetter valg av metode før hogst.

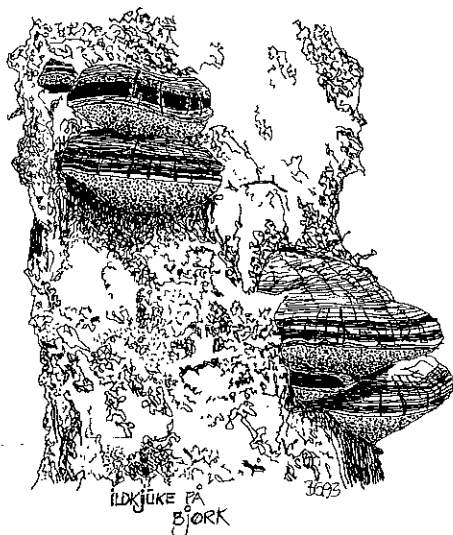
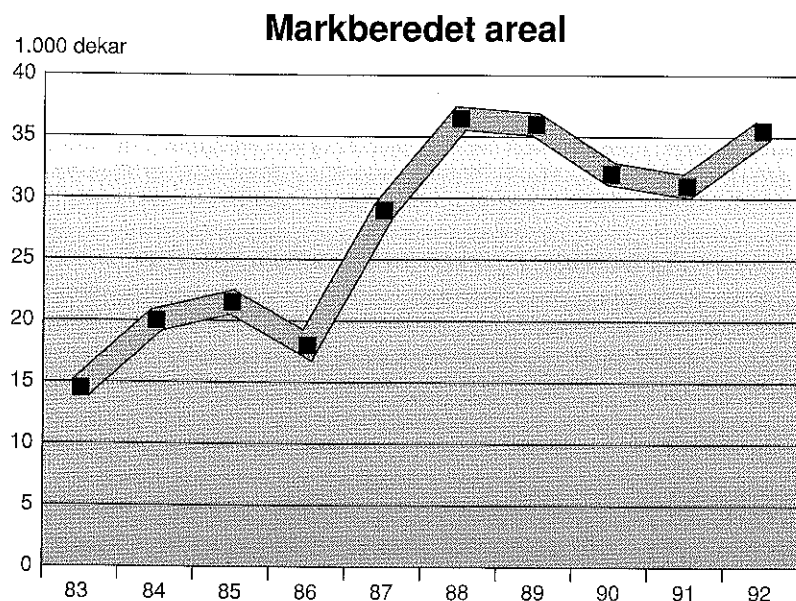
Plantet areal

Markberedning

Det ble markberedt 35.620 dekar i 1992. Det er en økning på nærmere 5.000 dekar og er positivt sett sammen med en god tilgang på frø inneværende år.

Markberedningen er viktig som hjelpetiltak uansett foryngelsesmetode, og aktiviteten bør derfor økes til målsettingen; 40.000 dekar.

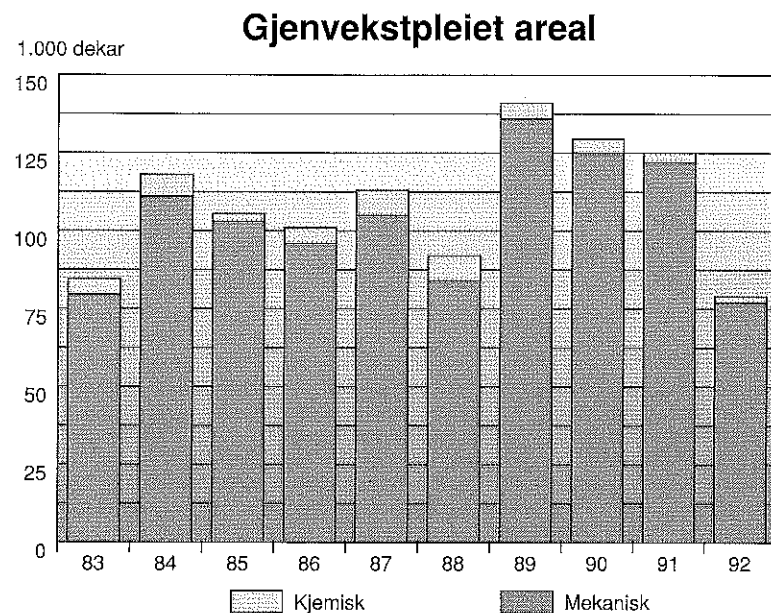

Gjenvekstpleie

Det ble utført mekanisk ungskogpleie på 76.900 dekar. Det er en dramatisk og i sterk grad uheldig nedgang på 45.000 dekar eller 37% fra 1991.

Det er nødvendig å fokusere på gjenvekstpleien, og få den opp på et tilfredstillende nivå igjen.

Det er en positiv utvikling i kjemisk gjenvekstpleie. Den utgjør snaut 2.000 dekar eller 2,5% av arealet som gjenvekstpleies.

Gjødsling på myr

Det ble gjødslet beskjedne 63 dekar med myr i 1992.

Gjødsling på fastmark

Fastmarkgjødslingen er redusert til 14.000 dekar i 1992. Etter bonitets og hogst-klasesammensetning i skogene kan det 5-dobles.

Grøfting

Det ble tørrlagt 7.775 dekar i 1992. Det er også en nedgang fra forrige år.

Skogovervåkingsprogrammet i Hedmark

Overvåking med vurdering av kronefarge og -tetthet ble utført også i 1992.

Resultatene viser at vi er inne i en svak trend i negativ retning, uten at det idag ligger noen kortsiktig dramatisk idet. Samtidig indikeres betydningen av å prioritere arbeidet med å ha vitale og vekstkraftige skoger. Utover dette må vi fokusere på kildene til luftforurensingene.

Skader på skog

Frost og tørkeskader

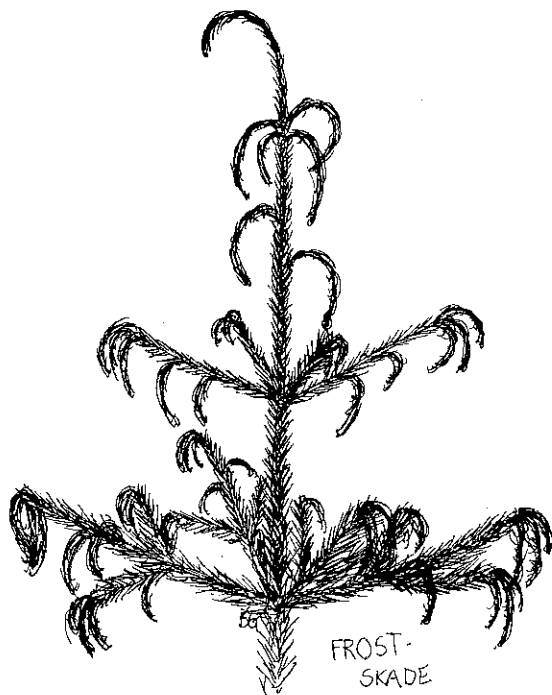
Det meldes for 1992 spesielt om frost- og tørkeskader på foryngelse og yngre skog, og om insektangrep på den eldre skogen.

Frost- og tørkeskadene oppsto på forsommeren med varmt og tørt vær fra 17. mai til ut juni. Det rapporteres om slike skader fra hele fylket. Tørken ga etterhvert kritiske forhold for nyplantningene, og den kom da også til å influere sterkt på kulturarbeidene mot slutten av sesongen.

Nettene omkring 20. juni var utstrålingen uvanlig sterk, og i kombinasjon med spesielle luftstrømmer medførte dette svært lave nattetemperaturer. Enkelte steder ble det målt ned i -10 grader Celsius.

I de yngste plantefeltene frøs mange steder skuddene på så godt som alle planter, mens skuddene i eldre foryngelser med trær opp til 8 - 10 m vitner om betydelig påvirkning av frost.

I mange tilfelle ble plantefeltene satt ett år tilbake. Hva skadene betyr teknisk og for framtidig produksjon rår det sterk usikkerhet omkring, men de må vurderes som betydelige.

Insektskader

Insektskadene økte sterkt i 1992, spesielt gjelder det angrep av den store granbarkbillen. Etter mange år med svak nedgang i populasjonstettheten fikk vi i 1991 en økning. Det ga seg utslag i store angrep i 1992. Fra hele Sør-Hedmark, fra Åmot - Elvrum og sydover rapporteres om store skader. I enkelte områder også sterkere enn angrepene på 1970-tallet.

Flyregistrering ble benyttet for å få oversikt over situasjonen, spesielt med tanke på aktiv bekjempelse i 1993.

Leveringssituasjonen gjorde det ikke mulig å iverksette utdrift av angrepet skog som ledd i bekjempelsen.

Overslag med støtte i flyregistreringen antyder at i størrelsesorden 100.000 m³ ble drept på rot.

Det planlegges omfattende tiltak i 1993, med hovedvekt på fangst av biller i feller og fangstrær og rask utdrift av skog angrepet på rot.

Fra furudistriktene rapporteres også om betydelige beiteskader av margborer, det gjelder særlig Midt- og Nord-Østerdal.

Andre skader

Av andre skader rapporteres om beiteskader i Midt- og Nord-Østerdal, spesielt av elg. Omfanget er begrenset takket være snøfattig og mild vinter, som ga alternative beitemuligheter.

Vindfall- og skogbrannskader forekom i svært beskjedent omfang.

Fra flere distrikter uttrykkes bekymring for endringene i sunnhetstilstanden. Særlig bemerkes tiltakende gulfarging av barmassen.

Vegbygging

Fra 1. november 1991 ble forskriftene "Melding om planlegging og bygging av skogsveger" innført. Forskriftene skiller mellom traktorveger og bilveger. Bilveger skal sendes fylkesmannens miljøavdeling og fylkeskommunens kulturavdeling til høring, mens landbruksnemda behandler meldingene. I alt ble det meldt 135 skogsbilveganlegg i 1992. Bare 3 anlegg ble avslått, mens 8 ble endret, enten avkortet og/eller valgt annen trase.

Meldingsstrømmen viser at interessen for vegbygging fortsatt er stor.

Sysselsettingssituasjonen er stadig vanskelig for anleggs-entreprenørene slik at prisnivået må sies å være lavt.

Rammvilkårene er gode, dc indirekte ved skogavgifts- og skattesystemet og de direkte ved statsbidrag og investeringslån.

Sammendrag av skogsvegstatistikken for Hedmark 1992

	Bilveg					
	Nyanlegg			Ombygging		
	ant.	meter	kroner	ant.	meter	kroner
Private og off. veger m/statsbidrag	39	107.118	17.048.453	24	112.990	7.475.792
Private m/LUF-bidrag	6	10.195	1.043.986	14	34.347	2.320.107
Private m/invest.lån	18	29.045	3.906.657	9	24.835	2.194.807
Priv. og off. u/bidrag	14	5.305	375.368	20	19.540	510.783
Sum	77	151.663	22.374.464	67	191.712	12.501.489

	Traktorveg		
	ant.	meter	kroner
Private og off. veger m/statsbidrag	2	6.200	305.667
Private m/LUF-bidrag	14	22.020	452.450
Private m/invest.lån	5	7.100	363.010
Priv. og off. u/bidrag	121	74.149	1.826.092
Sum	142	109.469	2.947.219

Tabellene viser at 152 km nyanlegg ble godkjent ferdig i 1992, mot 151 km i 1991. For ombygging er tallene henholdsvis 192 km og 170 km, det vi si en økning på 22 km. Utviklingen i forholdet mellom nybygging og ombygging følger mønstret fra de foregående år.

Kostnadene økte for nybygging fra 120 kr/m til 146 kr/m, mens de for ombygging gikk ned fra 78 kr/m til 68 kr/m. Endringene i nybyggingskostnader skyldes særlig vanskeligere byggeterrang.

Den sterke reduksjon i bygging av traktorveger skyldes trolig flere forhold, men spesiell betydning tillegges forskriftenes krav om melding og lokal høring av traktorveger. Enhetskostanden på 27 kr/m er uendret fra 1991.

Det legges stor vekt på fortsatt utvikling og informasjon om miljømessige forhold ved skogvedbygging. På regionsamlinger for etaten og skogsvegentrepenører var dette hovedtema, med forelesere fra fylkesmannens miljøavdeling.

Miljøbetydning står sentralt ved planlegging og bygging av skogsveger. Her er avfallet transportert vekk. (Foto: Ingvald Pedersen)

Drift i bratt og vanskelig terreng

Avvirkning i bratt og vanskelig terreng i Hedmark skjer for størstedelen i taubaneterreng, med tungt utstyr på banelengder over 150 m.

	kr	%
Arealtilskudd		
Klasse Ia (45-60% helling)	77.105	8,0
« Ib (> 60% helling)	0	0,0
Klasse IIa (bane <150 m)	67.000	7,0
« IIb (bane > 150 m)	788.800	81,5
Driftstilskudd		
Lang transport	1.230	0,1
Vekslede driftssystem	32.490	3,4
Totalsum	963.535	100,0

Utbetalt tilskudd i 1992 - kr 963.535,- - er 30 % lavere enn i 1991. Vel 80 % av tilskuddet ble utbetalt til drifter med kabelkran og banelengder over 150 m. I alt ble det framdrevet 22.000 m³ mot 37.200 m³ forrige år, en nedgang på 40 %.

Gjennomsnittlig tilskudd pr. m³ gikk derfor opp med kr 6,50 til kr 43,80. Økningen skyldes at en større andel er drevet med kabelkran, som etter regelverket tilkommer høyere tilskudd.

Eiendommer over 5.000 daa mottok 93% av tilskuddet.

Næringsutvikling skog/utmark

Rapport fra førstekonsulent Thorger Ruud

Arbeidsoppgavene har i det vesentligste dreid seg om

* Generell næringsutvikling i Østerdalen

* Bygdeutviklingsfondet - BU

* Prosjekt «Regional næringsutvikling i Midt-Østerdal»

* Deltakelse i diverse seminarer om reiseliv og generell næringsutvikling, samt fullført 2-årig studie om «prosjektstyring»

Oppsummering

Næringsutvikling er et vanskelig arbeidsfelt - med mange faktorer å forholde seg til. I løpet av denne tiden har en avdekket flere forhold som er til hinder for en rask utvikling innen næringsoppbygging. Det er betydelig tyngre å arbeide med dette nå enn da jeg arbeidet med «Skogprosjekt Nord-Østerdal» i perioden 1985-88.

Til tross for denne utvikling, er det mange positive trekk i bildet. Av disse kan nevnes spesielt ide-rikdom og kreativitet blant personer og grupper av personer. Nær 20 små bedrifter og/eller tilleggsnæringer er i mer eller mindre grad kommet i gang i Åmot, Stor-Elvdal og Rendalen i 1992. Det er flere som vil komme i 1993.

Men til tross for dette, vil de aller fleste ideer ikke kunne realiseres på grunn av liten tro på at det nytter å komme igang med ideutvikling og bedriftsetablering. De viktigste momenter i denne sammenheng er først og fremst manglende markedskunnskap. Av andre momenter kan nevnes mangel på egenkapital, for dårlig produkttilpassning til markedet, manglende samarbeidsvilje - og for små muligheter til hjelp i fasene fra start til realisering av en ide. Finansieringsordninger er til stede - selv om de eksisterende ordninger burde vært mer samordnet overfor brukere og søkere.

For 1993 bør det legges vekt på følgende:

* Bedre informasjon om nærings/bygdeutvikling på generelt plan

* Bedre veiledning, spesielt i ideutviklingsfasen

* Bedre oppfølging etter at ideen er realisert.

* Bedre informasjon om bygdeutviklingsfondet, og bruken av det.

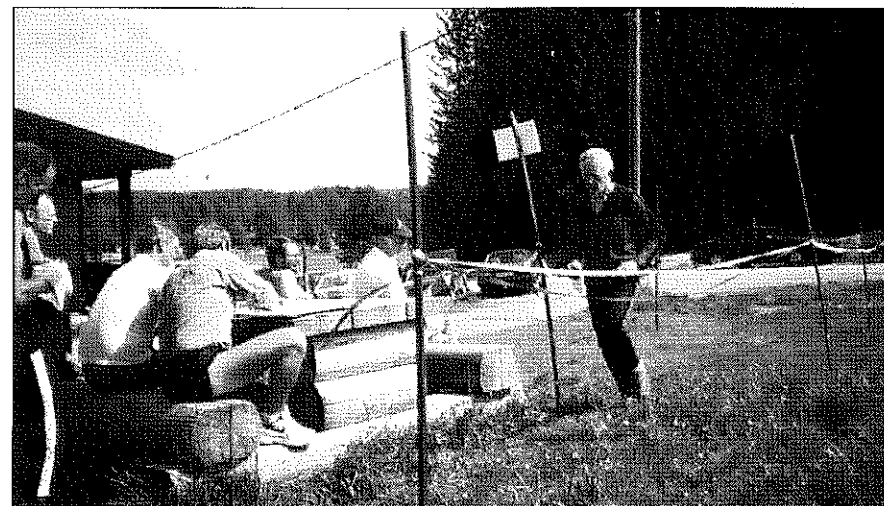
Landbruksbankens muligheter til finansiering bør også gjøres mer kjent.

* Komme i gang med 1-2 konkrete mindre prosjekt med midler fra

Landbruksdepartementets budsjett innen skogbruk/utmark.

O-landskamp mot Wärrmland

Med vår overlegne seier fra 1991 i ryggen, dro vi 1.juni med forventninger til Valfjället ved Eda til årets orienteringskonkurranse. Vi stilte 10 løpere i lang løype og 12 løpere i kort løype. Spent og oppjaget stemning før start, nå skulle vi vise at vi var sterkest også på svensk grunn.

«Et sikkert kort - Sigmund Norstad stormer i mål i Wärrmlandskampen».

(Foto: Ingvald Pedersen)

Været var det beste, nydelig kart og interessant terreng innbød til en fin tur i skogen. Kanskje var det vi som mest satte pris på de gode forholdene og av den grunn ble noe lenge i skogen. Wärmlendingene tok sin til nå største seier med 29 poeng mot våre 15 poeng.

Resultatene ble slik:

4,7 km

1. Elis Bengtsson	W	35.44
2. Per Nyman	W	38.02
3. Nils Grann	W	42.15
4. Henrik Gynnemo	W	42.33
5. Geir Korsvold	H	42.41
6. Kjell Green	W	45.18
7. Ole Arnt Skaaraas	H	46.05
8. Sigmund Norstad	H	46.05
9. Roar Kjær	H	47.48
10. Frode Hjort	H	47.51
11. Mats Jonsson	W	48.40
12. Per Dahl	H	49.25
13. Thomas Sörebro	W	50.23
14. Arve Smestad	H	51.21
15. Göran Klarström	W	54.09
16. Annar Vangen	H	57.05
17. Lennart Mattsson	W	60.10
18. Håvard Sørgård	H	60.55
19. Terje Uthushagen	H	66.38
20. Anders Eriksson	W	68.02

2,5 km

1. John-Å. Eriksson	W	25.00
2. Ingvald Pedersen	H	25.12
3. Elis Larsson	W	28.50
4. Erik Haugen	H	29.16
5. Jonas Enström	W	32.50
6. Lars Carlsson	W	34.47
7. Olle Modin	W	35.19
8. Lennart Ståhl	W	37.09
9. Halvor Noer	H	39.27
10. Thorer Ruud	H	41.01
11. Ole-Sverre Moss	H	43.44
12. Pål Øieren	H	51.04
13. Anders Dahlén	W	51.50
14. Arnfinn Nordhagen	H	53.24
15. Per-O. Væråmoen	H	54.33
16. Bjørn Ottesen	H	59.38
17. Anne-G. Larsmon	H	59.54
18. Terje Midthun	H	61.05
19. Stein Sorknes	H	68.34
20. Birger Jonsson	W	brutt

